

Příprava a zpracování DP II

Natálie Habichová

Téma:

Výuková komunikace na 1. stupni ZŠ

ZAMĚŘENÍ NA DIALOGICKÉ VYUČOVÁNÍ:

Dialogické vyučování je přístup usilující o aktivizaci žáků, stimulaci jejich myšlení a intenzifikaci učení prostřednictvím jejich zapojení do výukové komunikace.

PŘÍNOS:

Analýza uplatňování výukového dialogu při učení žáků ve 2. vzdělávacím období a popisu příkladů dobré praxe.

Obsah:

ÚVOD	
1 VÝUKOVÁ KOMUNIKACE.....	
1.1 VYMEZENÍ POJMU KOMUNIKACE	
1.2 VZTAH MEZI KOMUNIKACÍ A UČENÍM	
1.3 SPECIFIKA VÝUKOVÉ KOMUNIKACE.....	
1.4 PODOBY VÝUKOVÉ KOMUNIKACE NA 1. STUPNI.....	
1.5 STRUKTURA VÝUKOVÉ KOMUNIKACE	
1.6 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VÝUKOVOU KOMUNIKACI.....	
1.7 VLIV VÝUKOVÉ KOMUNIKACE.....	
1.8 EFEKTIVNÍ VÝUKOVÁ KOMUNIKACE	
2 UČITELOVA KOMPETENCE K VÝUKOVÉ KOMUNIKACI.....	
2.1 CHARAKTERISTIKA ŽÁKŮ NA 1. STUPNI	
2.2 ŘÍZENÍ KOMUNIKACE UČITELEM	
2.3 OTÁZKY UČITELE	
2.4 ZPĚTNÁ VAZBA	
2.5 RESPONZIVNÍ VÝUKA	
2.6 PRÁCE S CHYBOU.....	
3 DIALOGICKÝ PRINCIP VYUČOVÁNÍ.....	
3.1 PODSTATA DIALOGICKÉHO VYUČOVÁNÍ.....	
3.2 APLIKAČNÍ PRINCIPY A POSTUPY	

Literatura:

FABER, Adele a MAZLISH, Elaine. *Jak mluvit, aby se děti lépe učily - doma i ve škole: [rady pro rodiče dětí od 4 do 18 let]*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2961-6.

FLETCHER-WOOD, Harry. *Responzivní výuka: kognitivní vědy a formativní hodnocení v praxi*. Přeložil Miroslava KOPICOVÁ. Praha: Euromedia Group, 2021. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-7152-1.

GAVORA, Peter. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido, 2005. ISBN 80-7315-104-9.

KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Vyučování jako dialog*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1541-4.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Jak si navzájem lépe porozumíme: kapitoly z psychologie sociální komunikace*. Členská knihnice (Svoboda). Praha: Svoboda, 1988.

MAREŠ, Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1070-3.

MEŠKOVÁ, Marta. *Motivace žáků efektivní komunikací: [praktická příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0198-4.

PELCOVÁ, Naděžda a Anna HOGENOVÁ. *Dialog ve výchově, umění a sportu: (filosofická reflexe)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-557-7.

ŠEĎOVÁ, Klára, Roman ŠVAŘÍČEK a Zuzana ŠALAMOUNOVÁ. *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0085-7.

ŠEĎOVÁ, Klára, Roman ŠVAŘÍČEK, Martin SEDLÁČEK a Zuzana ŠALAMOUNOVÁ. *Jak se učitelé učí: cestou profesního rozvoje k dialogickému vyučování*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8462-9.

ŠEĎOVÁ, Klára, Zuzana ŠALAMOUNOVÁ, Roman ŠVAŘÍČEK, Martin SEDLÁČEK, Martin MAJCÍK a Jana NAVRÁTILOVÁ. *Výuková komunikace*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9529-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*

ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Bod (Dokořán). Praha: Dokořán, 2015. ISBN 978-80-7363-712-5.

Výzkum:

- kvalitativní
- 4. - 5. ročník ZŠ
- 8 - 10 vyuč. hodin
- Literatura, Člověk a společnost, Člověk a jeho svět
- vlastní pozorování
- polostrukturovaný rozhovor

NA CO SE BUDU PTÁT?

Jak byste popsal/a dialogické vyučování vlastními slovy?

Jaký je váš vyučovací styl?

Jakým způsobem zařazujete dialogické vyučování do výuky?

V čem vnímáte úskalí dialogického vyučování?

HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA:

- Jakým způsobem učitelé uplatňují výukový dialog při učení žáků ve 2. vzdělávacím období?

DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY:

- Jaký je možný vliv klimatu ve třídě na výukový dialog při učení žáků ve 2. vzdělávacím období?
- Jaké vyučovací styly používá učitel ve vztahu k vedení dialogu ve výuce žáků ve 2. vzdělávacím období?

CO BUDU POZOROVAT?

Indikátory dialogického vyučování:

- otázky vyšší kognitivní náročnosti, žákovské repliky s argumenty, rozvinutou zpětnou vazbu (uptake) a triadické interakce (více osob, narušení IRF struktury)

Co dál:

- napsat teorii
- vytvořit pozorovací arch
- připravit otázky k rozhovoru s učiteli
- sehnat učitele, navštívit hodiny
- udělat rozhovory s učiteli
- zpracovat data

	Oblast	Specifikace oblasti	Škála (1 nenaplněno, 5 naplněno)					Komentář
<i>Indikátory dialogického vyučování</i>	Otázky	Otázky klade učitel/ka i žáci.	1	2	3	4	5	
		Otázky jsou otevřené, autentické otázky vyšší kognitivní náročnosti. [otevřené (měly více než 1 odpověď), autentické (autor chtěl znát odpověď), vyšší kognitivní znalosti (žáci museli odpověď zkonstruovat)]	1	2	3	4	5	
	Žákovské promluvy	Žáci promlouvají v delších intervalech (10 s a více).	1	2	3	4	5	
	Uptake	Facilitátor na žákovské odpovědi reaguje dalšími otázkami (rozvíjejícími, reformulovanými nebo návodnými).	1	2	3	4	5	
	Otevřená komunikace	V minimálně 30 s sekvenci promluvili alespoň tři mluvčí.	1	2	3	4	5	